FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT CARL OTTO LENZ
fremsat den 30. juni 1987 *

Høje Domstol.

A — Faktiske omstændigheder

1. Den retssag, som siden 1982 har verseret mellem Maria Frascogna og Caisse des dépôts et consignations (Bordeaux) har på ny givet anledning til, at Domstolen har fået forelagt en anmodning om præjudiciel afgørelse.

2. Som vi allerede ved fra sag 157/84 [1], har sagsøgeren, der er enke, siden september 1976 boet hos sin søn, der udøver en lønnet beskæftigelse i Frankrig, og som forsørger sin mor.

3. Selv har hun fra en italiensk social sikringsinstitution oppebåret en efterladtepension, der i 1981 kun beløb sig til 1 000 FF om måneden. Hun ansøgte om »særlig alderspension« (allocation spéciale de vieillesse) hos sagsøgte i hovedsagen, Caisse des dépôts et consignations, der i 1982 afslog ansøgningen med den begrundelse, at sagsøgeren ikke opfyldte det krav om, at hun skulle have haft bopæl i Frankrig i 15 år, som fremgår af den midlertidige europæiske overenskomst af 11. december 1953 om social tryghed.

4. Efter at sagsøgeren havde anlagt sag til prøvelse af denne afgørelse ved Commission de première instance du contentieux de la sécurité sociale des Hauts-de-Seine (ret i første instans i sager vedrørende social sikring), forelagde denne ret Domstolen et præjudicielt spørgsmål, som gik ud på, om bestemmelserne i den midlertidige europæiske overenskomst af 11. december 1953 på nuværende tidspunkt er forenelige med Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet [2].

5. I sin dom af 6. juni 1985 fastslog Domstolen indledningsvis, at en vandrende arbejdstagers slægtninge i opstigende linje ikke kan gøre krav på ydelser af den pågældende art med hjemmel i forordning nr. 1408/71. Med henblik på alligevel at give den forelæggende ret alle de relevante fællesskabsretlige fortolkningselementer, der ville kunne sætte den i stand til at afgøre hovedsagen, udtalte Domstolen under henvisning til sine tidligere afgørelser endvidere, at den i sagen omhandlede ydelse måtte falde ind under begrebet social fordel i artikel 7, stk. 2, i Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet [3]. Det hed således i domskonklusionen:

»a) Ydelsen af en særlig alderspension, der sikrer ældre en mindsteindtægt på betingelser, som er fastsat i den i hovedsagen gældende nationale lovgivning, udgør en social fordel som omhandlet i

* Oversat fra tysk.

1 — Dom af 6. juni 1985 i sag 157/84, Maria Frascogna mod Caisse des dépôts et consignations, Sml. s. 1739.

2 — EFT 1971 II, s. 366.

3 — EFT 1968 II, s. 467.

Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968.

b) Artikel 7, stk. 2, i nævnte forordning skal fortolkes således, at ydelsen af en sådan social fordel ikke kan betinges af et faktisk ophold på en medlemsstats område i et vist antal år, når en sådan betingelse ikke gælder for statsborgere i denne medlemsstat.«

6. Under hovedsagens videre behandling ved tribunal des affaires de sécurité sociale de Nanterre — som er den forelæggende retsinstans' nye betegnelse — påstod sagsøgte sig fortsat frifundet for sagsøgerens krav. Sagsøgte gjorde gældende, at den særlige alderspension ikke kunne være omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 1612/68. Ganske vist skal en arbejdstager, der er statsborger i én medlemsstat og beskæftiget i en anden, i henhold til forordningens artikel 7, stk. 2, nyde de samme sociale og skattemæssige fordele som indenlandske arbejdstagere, men det er kun arbejdstageren selv, der har krav på ligebehandling. I øvrigt kunne sagsøgeren, der ville have krav på en social forsorgsydelse i henhold til loven herom, ikke anses som en slægtning i opstigende linje til en arbejdstager fra en anden medlemsstat, som forsørges af denne. Sagsøgerens tilfælde kunne derfor ikke være omfattet af forordning nr. 1612/68.

7. Sagsøgeren gjorde heroverfor gældende, at anvendelsesområdet for forordning nr. 1612/68 ikke alene udstrækker sig til arbejdstageren selv, men også til dennes familiemedlemmer, som i kraft af reglerne herom har taget ophold hos arbejdstageren i den pågældende medlemsstat.

8. Herefter forelagde tribunal des affaires de sécurité sociale de Nanterre Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er den særlige alderspension omfattet af det saglige og personelle anvendelsesområde for forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet?«

B — Drøftelse

9. Når man læser Domstolens dom af 6. juni 1985 i sag 157/84 korrekt, dvs. når man sammenholder domskonlusionen med præmisserne, navnlig præmis 21, fremgår det, at spørgsmålet fra den forelæggende retsinstans egentlig allerede er blevet besvaret. Jeg behøver derfor blot at fremsætte følgende supplerende bemærkninger:

10. Domstolen fastslog allerede i sin dom af 12. juni 1984 i sag 261/83 [4], at begrebet social fordel i artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68 også omfatter ydelser til en arbejdstagers slægtninge i opstigende linje, som forsørges af denne, i form af ydelser ifølge en medlemsstats lovgivning om garanteret indkomst til ældre. Ligebehandlingsprincippet i forordningens artikel 7 indebærer altså også et forbud mod forskelsbehandling af slægtninge i opstigende linje, som forsørges af arbejdstageren.

11. Som Domstolen imidlertid har fastslået i sin dom af 18. juni 1987 i sag 316/85 [5], kan en arbejdstagers familiemedlemmer som omhandlet i artikel 10 i forordning nr. 1612/68 kun *indirekte* støtte ret på ligebehandlingsprincippet. Familiemedlemmer har således

4 — Carmella Castelli mod ONPTS, Sml. 1984, s. 3199.

5 — Dom af 18. juni 1987, Centre public d'Aide sociale de Courcelles mod Marie-Christine Lebon, Sml. s. 2811.

kun krav på de pågældende ydelser, såfremt disse må anses som en social fordel som omhandlet i artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68 for den vandrende arbejdstager selv, og ikke f. eks. for vedkommende slægtning i opstigende linje, som arbejdstageren forsørger. For familiemedlemmer er der således tale om en ret, som udspringer af arbejdstagerens retsstilling, og ikke om nogen selvstændig ret.

12. Som Domstolen endvidere har fastslået i dommen af 18. juni 1987, falder ydelser som de her omhandlede til en arbejdstagers familiemedlemmer kun ind under reglerne om sociale fordele i forordningens artikel 7, stk. 2, for så vidt der er tale om slægtninge, som arbejdstageren forsørger.

13. At der foreligger et forsørgerforhold udelukkes imidlertid ikke af, at det pågældende familiemedlem til en vandrende arbejdstager ansøger om eller opnår ydelser fra staten i form af en garanteret mindsteindkomst, idet også dette blev fastslået af Domstolen i dommen af 18. juni 1987. Også i sådanne tilfælde skal vedkommende anses for at blive forsørget af den vandrende arbejdstager. Alle andre løsninger ville stride mod princippet om ligebehandling af vandrende arbejdstagere [6]. Jeg udtrykte det dengang i mit forslag til afgørelse i sag 316/85 på følgende måde: »...[det bliver indlysende, at den modsatte opfattelse er uholdbar], når man gør sig klart, at den, når der er tale om trængende familiemedlemmer til vandrende arbejdstagere, ville føre til, at de mistede retten til ophold, når de gjorde krav på sociale ydelser (fordi de ikke længere blev forsørget af arbejdstageren), eller — sagt på en anden måde — at en ret til ophold i sådanne situationer kun ville være mulig, hvis de gav afkald på væsentlige ydelser, som indlændinge kan få, og altså affandt sig med en alvorlig forskelsbehandling.« [7]

C — Sammenfatning

Jeg skal herefter sammenfattende foreslå, at Domstolen besvarer det forelagte spørgsmål således:

»Når en slægtning i opstigende linje til en arbejdstager, der er statsborger i én medlemsstat og beskæftiget i en anden, tager ophold hos denne, og arbejdstageren forsørger vedkommende, udgør ydelse til slægtningen af en særlig alderspension, der sikrer ældre en mindsteindtægt på betingelser, som er fastsat i den for hovedsagen gældende nationale lovgivning, en social fordel for den vandrende arbejdstager som omhandlet i Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968.«

6 — Jfr. præmis 20.
7 — Jfr. punkt 35.